

KYBERNETICKÉ OPERÁCIE NA POZADÍ OZBROJENÝCH KONFLIKTOV

CyberCon Brno
26. septembra 2018

Dr Kubo Mačák
University of Exeter

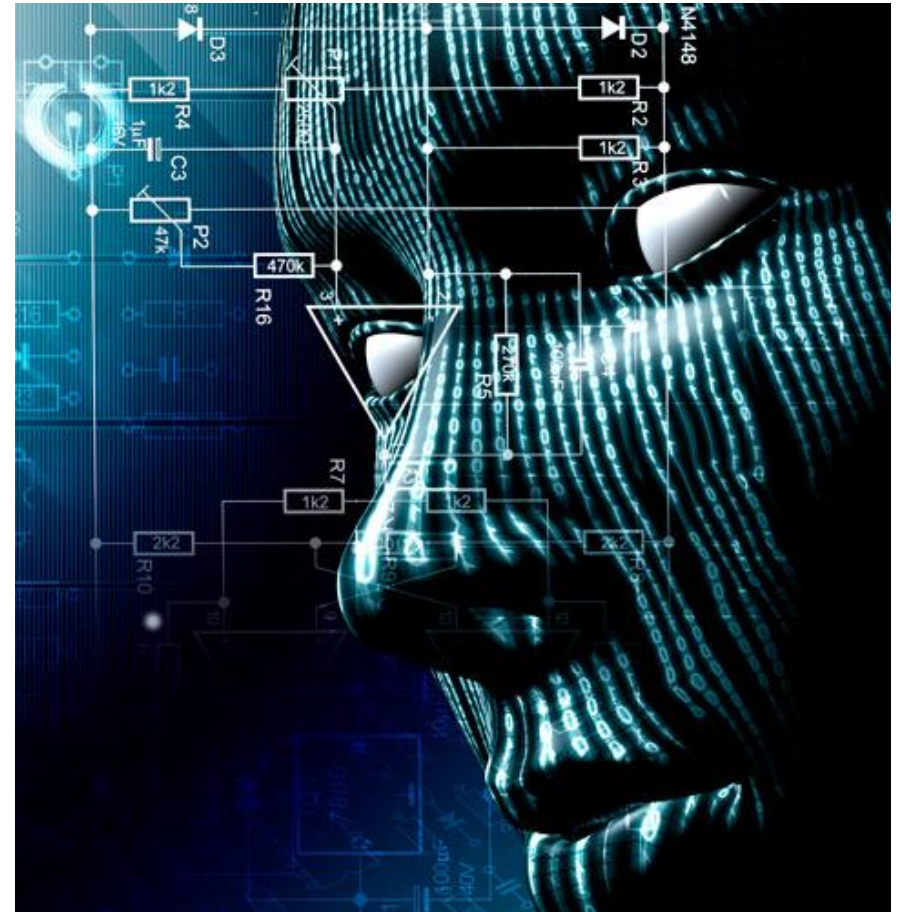

"Oh, are you attacking from home today?"

(„Aha, čiže budeš dnes útočiť z domu?“)

OSNOVA

1. Medzinárodné humanitárne právo a kybernetické operácie
2. Ochrana počítačových dát počas ozbrojených konfliktov
3. Výhľad do budúcnosti

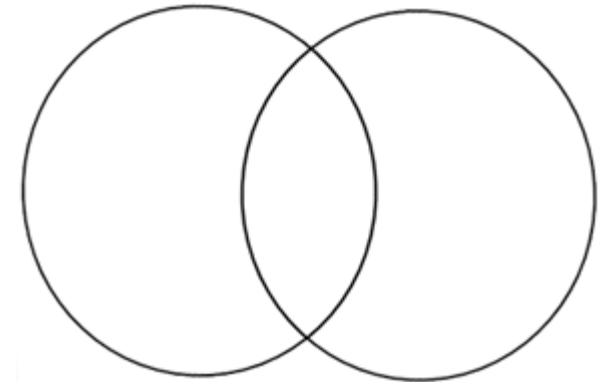
MEDZINÁRODNÉ HUMANITÁRNE PRÁVO

- Odvetvie medzinárodného práva, ktoré sa uplatňuje počas ozbrojených konfliktov
- Zaväzuje štáty, ale aj neštátnych aktérov, pokiaľ títo sú stranou ozbrojeného konfliktu
- Pramene
 - Medzinárodné zmluvy (napr. Haagske dohovory z r. 1907; Ženevské dohovory z r. 1949 a ich Dodatočné protokoly z r. 1977)
 - Medzinárodné obyčajové právo (viď štúdiá Medzinárodného výboru Červeného kríža z r. 2005)
- Rozsah pôsobnosti
 - Medzinárodné ozbrojené konflikty
 - Nemedzinárodné ozbrojené konflikty

MEDZINÁRODNÉ HUMANITÁRNE PRÁVO

- Obsah
 - Ochrana obetí ozbrojených konfliktov (tzv. **ženevské právo**)
 - Pravidlá týkajúce sa prostriedkov a spôsobov vedenia ozbrojených konfliktov (tzv. **haagske právo**)
 - Tieto dve pododvetvia sa dnes do podstatnej miery prekrývajú, príp. navzájom splývajú
- Príklad: **článok 52 ods. 2** Dodatkového protokolu I
 - Útoky musia byť prísne obmedzené na vojenské ciele. Pokiaľ ide o objekty, obmedzujú sa vojenské ciele na tie objekty, ktoré svojou povahou, umiestnením, účelom alebo použitím predstavujú účinný príspevok k vojenským akciám a ktorých celkové alebo čiastočné zničenie, obsadenie alebo neutralizácia poskytuje za daných okolností zjavnú vojenskú výhodu.

KYBERNETICKÉ OPERÁCIE

- Tri kľúčové otázky:

1. Spadajú kybernetické operácie potenciálne do rozsahu pôsobnosti MHP?
2. Môžu kybernetické operácie samé osebe aktivovať uplatnenie MHP?
3. Ako sa uplatní existujúce MHP na konkrétne kybernetické operácie?

SPADAJÚ KYBERNETICKÉ OPERÁCIE POTENCIÁLNE DO ROZSAHU PÔSOBNOSTI MHP?

- Prečo nie: relevantné pramene sú z pred-digitálnej éry
- Prečo áno: logika všeobecných pravidiel nevyžaduje ich obmedzenie na konkrétne prostriedky a/alebo prostredie (vid' poradný posudok MSD vo veci *Zákonnosti hrozby alebo použitia jadrových zbraní* z r. 1996) a štáty akceptujú všeobecnú uplatniteľnosť medzinárodného práva na aktivity v kyberpriestore (vid' konsenzus Skupiny vládnych expertov OSN z r. 2013 a 2015)
- Záver: údajná kontroverznosť plynie zrejme najmä z nepochopenia významu otázky (vid' rozdiel medzi reguláciou a legitimizáciou)

1

MÔŽU KYBERNETICKÉ OPERÁCIE SAMÉ OSEBE AKTIVOVAŤ UPLATNENIE MHP?

- *Tadić*: MHP sa uplatní, ak dôjde k použitiu ozbrojenej sily medzi dvoma štátmi alebo k dlhšie trvajúcemu ozbrojenému násiliu medzi vládnymi silami a organizovanými ozbrojenými skupinami alebo medzi takými skupinami vo vnútri štátu
- Je málo pravdepodobné (hoci teoreticky možné), že kybernetické operácie samé osebe splnia takto stanovenú definíciu. Príklad: *Stuxnet* (2010) (porov. Tallinnský manuál 2.0, pravidlo 82, odsek 15)
- Záver: V praxi bude MHP zrejme aj naďalej aktivované výlučne kinetickými operáciami, ale ak dôjde k uplatniteľnosti MHP, táto sa už bude vzťahovať aj na kybernetické operácie

2

AKO SA UPLATNÍ EXISTUJÚCE MHP NA KONKRÉTNE KYBERNETICKÉ OPERÁCIE?

- Príklady konkrétnych problémov:
 - Sú civilní operátori považovaní za osoby priamo sa zúčastňujúce na nepriateľských akciách, v dôsledku čoho strácajú právnu ochranu podľa MHP?
 - Podlieha vývin malware a iných kybernetických prostriedkov povinnosti vykonať právnu previerku podľa čl. 36 Dodatočného protokolu I?
 - Sú počítačové dáta predmetom ochrany podľa MHP?

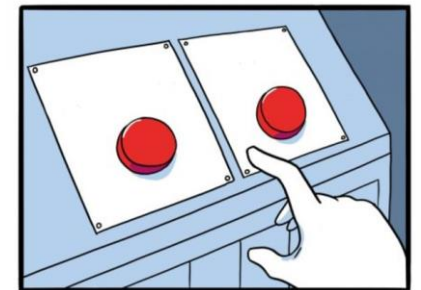
POČÍTAČOVÉ DÁTA

- Príklad:
 - Medzinárodný ozbrojený konflikt medzi štátmi A a B
 - Štát A vykoná kybernetickú operáciu proti Ústrednému registračnému úradu štátu B, ktorý zhromažďuje rôzne údaje civilnej povahy
 - V dôsledku nepriateľskej operácie štátu A dôjde k nevratnému zničeniu všetkých údajov spravovaných Ústredným registračným úradom, pričom však táto operácia nemá žiaden účinok na kybernetickú infraštruktúru v štáte B
- *Došlo k porušeniu MHP?*

POČÍTAČOVÉ DÁTA

- Článok 52 ods. 2 Dodatkového protokolu I (1977)
 - Útoky musia byť prísne obmedzené na vojenské ciele. Pokiaľ ide o objekty, obmedzujú sa vojenské ciele na tie objekty, ktoré svojou povahou, umiestnením, účelom alebo použitím predstavujú účinný príspevok k vojenským akciám a ktorých celkové alebo čiastočné zničenie, obsadenie alebo neutralizácia poskytuje za daných okolností zjavnú vojenskú výhodu.
- Dve možnosti
 - ≠ Dáta sa nepovažujú za objekt, a teda sa na nich neuplatnia pravidlá MHP chrániace civilné objekty (Tallinnský manuál 2.0, pravidlá 92 a 100)
 - ≡ Dáta sa považujú za objekt, a teda daná kybernetická operácia namierená proti dátam musí splniť požiadavky MHP (napr. Dinniss 2015, Mačák 2015)

SÚ DÁTA „OBJEKT“ V ZMYSLE MHP?

NIE

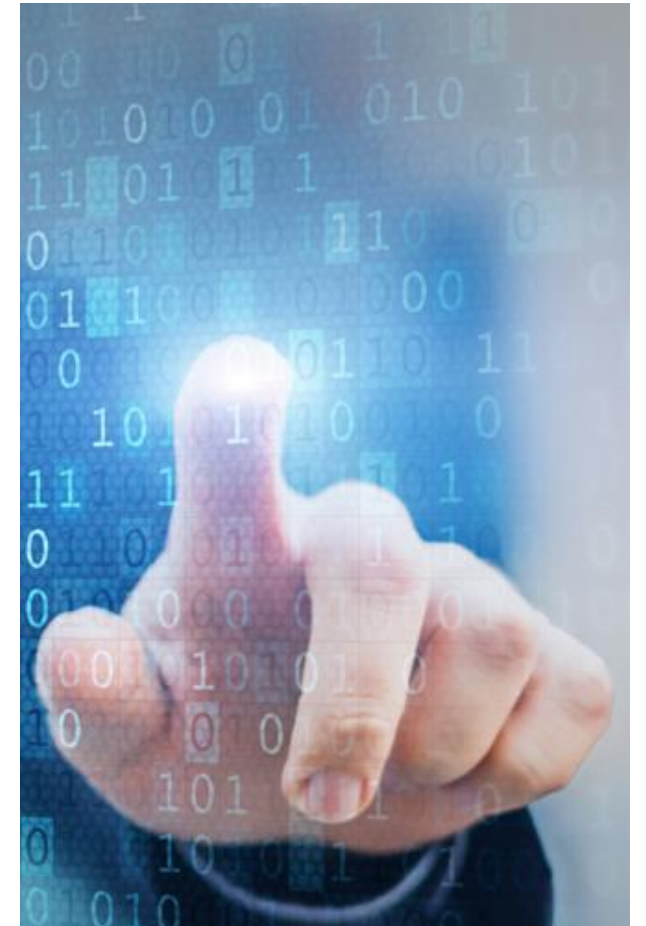
- Dáta nespádajú pod tzv. „**obvyklý význam**“ výrazu „objekt“ (viď čl. 31 Viedenského dohovoru o zmluvnom práve)
- Dáta nie sú „**viditeľné a hmatateľné**“ (viď komentár MVČK k Dodatkovému protokolu I publikovaný v r. 1986)
- **Náhradné riešenie:** ak kybernetická operácia má účinok na infraštruktúru, tak sa považuje za „útok“ v zmysle MHP, a teda musí splniť požiadavky MHP

ÁNO

- V roku 2018 je namieste interpretovať „**obvyklý význam**“ výrazu „objekt“ evolutívne, a teda do neho zahrnúť aj počítačové dáta
- Kritérium **viditeľnosti a hmatateľnosti** bolo autormi komentára použité len na odlíšenie konkrétnych „vecí“ od abstraktných „cieľov“
- **Účel článku 52** (ochrana civilného obyvateľstva počas ozbrojených konfliktov) odôvodňuje jeho extenzívnu interpretáciu

VÝHLAD DO BUDÚCNOSTI

- *International cyber law*: „**konské právo**“ 21. storočia?
 - Kyberpriestor: nový fenomén a nové výzvy
 - Potreba novej komplexnej regulácie?
 - Nové odvetvie medzinárodného práva?
- **Skutočná výzva**: správne uplatnenie existujúcich pravidiel
 - Stratégia právnej (ne)istoty?
 - Chýbajúce „kybernetické *opinio juris*“ (Mačák 2017)
 - Premostenie akademického výskumu a reálnej praxe
 - **Interactive Toolkit**: spolupráca medzi NÚKIB, NATO CCD COE a University of Exeter

Q & A

Web: www.kubomacak.org

E-mail: k.macak@exeter.ac.uk

Twitter: [@KuboMacak](https://twitter.com/KuboMacak)

